

XERREM DE LLIBRES

Trampa de foc

de Núria Martí Constans

El fum dibuixarà
l'inici de la història
com una heura de joia
entorn el nostre cos
i plourà i farà sol
i dansarem a l'aire
de les noves cançons
que la terra rebrà.

Vindicarem la nit
i la paraula DONA.
Llavors creixerà l'arbre
de l'alliberament.

Maria Mercè Marçal

1. Amèrica, la terra d'oportunitats / 2. Entrada a Nova York

Motors de conversa

1. Per començar a parlar ⇒ Parleu de com sou i què feu i del que coneixeu

1. On us agradaria viure? I treballar? Per què?
2. Els nervis de tota la nova experiència li feien venir mal d'estómac a la Laura¹. Heu tingut mai una emoció molt i molt forta que s'hagués acabat somatitzant al cos (molt d'estrès que provoca mal d'esquena, molta por que fa venir vòmits, etc.)? Què us va passar?
3. La Laura, mentre esperava fent cua per entrar a Nova York, tenia fred². Sou fredolics o més aviat calorosos?
4. Van viatjar dins d'un vaixell grandios fins a Amèrica³. Heu viatjat mai amb vaixell? I amb avió? Quin transport acostumeu a utilitzar per fer viatges llargs? I curts?
5. L'Estàtua de la Llibertat era la més grossa que havien vist mai⁴. Quina és l'obra d'art més gran que heu vist mai (un llibre, una escultura, un quadre, etc.)? On l'heu vist i com era?
6. La Bettina i la Laura miraven per la finestra des d'on veien la costa de Nova York, la veien tant diferent d'Itàlia...⁵ Heu estat mai en algun lloc que sigui molt diferent al vostre poble o ciutat? On? Com era? Què és el que més us va sorprendre?

3. Per llançar-se a parlar ⇒ Parleu del que recordeu

7. La Bettina i la Laura tenien 17 anys quan van arribar a Nova York. Recordeu què fèieu quan teníeu 17 anys (estudiàveu, treballàveu, etc.)?
8. Les bessones i el seu pare van estar viatjant 3 setmanes a les bodegues fosques d'un vaixell grandios⁶. Quin és el viatge més llarg que heu fet? On anàveu i com? Què hi va anar a fer?
9. La família va prendre una decisió molt important, d'anar a buscar feina a Amèrica i que sabien que marcaria un abans i un després a la seva vida. Heu pres mai una decisió que marqués un abans i un després? En què consistia?
10. Mentre feien cua, la Laura només desitjava posar els peus als carrers de Nova York i trobar l'oncle Prieto⁷. Heu estat mai molt il·lusionats per veure alguna persona que us feia molta il·lusió de veure? Recordeu com va viure el moment de veure'l? I l'espera?

4. Per parlar millor 1 ⇒ Parleu del que sabeu fer i del que penseu

11. Les bessones estaven molt cansades quan van arribar a trepitjar terra ferma⁸. Què els recomanàreu per aguantar les forces fins arribar a casa?
12. La Laura i la Bettina havien de fer una cua llarguíssima que anava molt i molt a poc a poc perquè els policies els deixessin entrar a Nova York⁹. Heu pensat mai com es podria fer per reduir l'espera de les cues tan llargues? I per facilitar una espera més amena per a les persones que, neguitoses, esperen alguna cosa?
13. La policia mirava si tenien alguna malaltia¹⁰. Sabeu detectar un estat gripós? Com ho feu?
14. Tothom parlava molt d'Amèrica com la terra de les oportunitats¹¹. Què penseu que és la terra d'oportunitats? Existeixen terres d'oportunitats o persones amb més probabilitat de tenir oportunitats? En quines oportunitats penseu quan es diu que una terra és plena d'oportunitats?
15. Es veu que tothom deia que Amèrica era una terra que tenia tot allò que es necessitava per ser feliç. Què creieu que és necessari per ser feliç?¹²

¹ Referència a la pàgina 15: "La Laura, en canvi, estava més callada (...); els nervis li feien venir mal d'estómac."

² Referència a la pàgina 15: "I, a més, la Laura tenia fred."

³ Referència a la pàgina 9: "Havien viatjat (...) a les bodegues fosques d'un vaixell grandios."

⁴ Referència a la pàgina 9: "aquella estàtua era la més grossa que havien vist mai."

⁵ Referència a la pàgina 14: "(...) la Bettina i la Laura van acostar-se a una finestra des d'on es veia la costa de Nova York. Al sud de la ciutat, s'aixecaven gratacels de 25 pisos, de 47 pisos (...)."

⁶ Referència a la pàgina 9: "Havien viatjat durant tres setmanes a les bodegues fosques d'un vaixell grandios."

⁷ Referència a la pàgina 15: "Només desitjava posar els peus als carrers de Nova York, que deien que eren fets d'or, i trobar l'oncle Prieto."

⁸ Referència a la pàgina 9: "Estaven molt cansades. Tan cansades que, ara que trepitjaven terra ferma, a la Laura li semblava que les forces l'abandonaven."

⁹ Referència a la pàgina 15: "Aquella cua que havien de fer perquè els policies els deixessin entrar avançava molt a poc a poc."

¹⁰ Referència a la pàgina 16: "Em penso que miren si tenim alguna malaltia."

¹¹ Referència a la pàgina 10: "Havien sentit a parlar molt d'Amèrica. Tothom deia que era la terra de les oportunitats."

¹² Referència a la pàgina 10: "Que era una terra nova on es trobava tot allò que es necessitava per ser feliç."

1. Amèrica, la terra d'oportunitats / 2. Entrada a Nova York

Les imatges Escultures i edificis

L'estàtua de la Llibertat
(Nova York)

La Sagrada Família
(Barcelona)

Homenatge al moviment casteller
(Altafulla)

Les expressions

Guanyar-se les garrofes: treballar a sou.

Fer un cop de cap: pensar una resolució important.

El poema. *Corrandes d'exili*, de Pere Quart, musicat per Lluís Llach i interpretat per Sílvia Pérez Cruz

Corrandes d'exili parla sobre els republicans que van exiliar-se el 1939 després de la derrota durant la guerra civil espanyola, com ho va haver de fer l'autor del poema, Pere Quart. El poema explica el viatge que l'allunya de casa seva, com també ho fan la Bettina, la Laura i el seu pare, per poder guanyar-se la vida.

Una nit de lluna plena
tramuntàrem la carena
Lentament, sense dir res.
Si la lluna feia el ple
també el féu la nostra pena.

L'estimada m'acompanya
de pell bruna i aire greu
(com una Mare de Déu
que han trobat a la muntanya).

Perquè ens perdoni la guerra,
que l'ensagna, que l'esguerra,
abans de passar la ratlla
m'ajec i beso la terra
i l'acaroni amb l'espatlla.

A Catalunya deixí
el dia de ma partida
mitja vida condormida;
l'altra meitat vingué amb mi
per no deixar-me sens vida.

Avui en terres de França
i demà més lluny potser,
no em moriré d'enyorança
ans d'enyorança viuré.

En ma terra del Vallès
tres turons fan una serra,
quatre pins un bosc espès,
cinc quarteres massa terra
«Com el Vallès no hi ha res».

L'explicació: La immigració a Catalunya al segle XX, de l'èxode rural a les primeres migracions peninsulars

La Bettina, la Laura i el seu pare immigren cap a Amèrica a la cerca d'una vida digna, com ho van fer durant la revolució industrial moltes persones a Catalunya i arreu del món. L'èxode rural, generalment de gent jove, del camp a la ciutat no només implicava un canvi de lloc, sinó també de professió donades les diferències geogràfiques tan grans que existeixen entre les oportunitats, nombre i característiques dels diferents tipus d'ocupació que existeixen al camp en relació amb la ciutat.

Durant el segle XIX la pagesia activa de les petites viles de Catalunya van abandonar les cases per buscar feina a les grans ciutats. L'estímul d'una vida millor va promoure el començament del gran canvi demogràfic català contemporani, caracteritzat, com arreu de l'Europa occidental, per l'emigració del camp a la ciutat i la transformació del pagès en obrer.

Activitats en grup. Ara tots plegats (ATP)

1. La Bettina i la Laura han marxat d'Itàlia cap a Amèrica amb l'esperança de guanyar-se la vida, estalviar i tornar. Intenteu pensar com us sentiríeu si haguéssiu de marxar d'on sou ara i intenteu expressar als vostres companys què li diríeu a una persona molt propera amb qui tinguéssiu molta confiança.
2. Al primer capítol expliquen que al seu poble originari d'Itàlia quedaven ja pocs camps per poder-hi plantar verdures. Escriviu totes les fruites i verdures que es plantin en un camp o un hort que se us acudeixin. Teniu un minut. Un cop s'acabi el minut compartiu-ho amb els companys. Qui ha aconseguit escriure'n més? Hi ha alguna fruita o verdura que no es planti i que hagueu posat?
3. Trieu, del capítol, una frase que us agradi i expliqueu per què l'heu triada als companys. Un cop hagueu sentit totes les frases compareu-ne dues i expliqueu quina d'aquestes us agrada més o menys i per què.

Activitats per preparar a casa i compartir

La Laura, la Bettina i el seu pare s'han hagut de traslladar a Nova York per poder treballar i sobreviure. Penseu en el lloc on viviu ara i prepareu una exposició sobre els privilegis de la ciutat o poble (mitjans de transport, oportunitats laborals, serveis culturals, zones verdes, etc.) per compartir amb els companys a la següent sessió.

NOTA: Si aquest és l'últim capítol que s'ha llegit al llarg de la sessió, demaneu que algun xerraire en faci un resum per explicar-lo al principi de la següent sessió.

Aquesta és una mostra del material. Si us interessa consultar el dossier complet, cal que us adreceu a l'adreça de correu electrònic junts@cal.cat o xerrem@cal.cat.

Moltes gràcies.

CAL (Coordinadora d'Associacions per la Llengua catalana)

Carrer Olzinelles, 118

08014 Barcelona

Tel. 93 415 90 02

www.cal.cat

cal@cal.cat

